

דמי בידוד

נעם דמרי¹

מבוא

בעקבות התפשטות נגיף הקורונה בישראל הטילה הממשלה הגבלות משמעותיות על אזרחי המדינה. בין המגבלות שהוטלו נקבעה חובת בידוד של עד 14 ימים למי שנחשף לחולה מאומת בנגיף ולשבים מחוץ לארץ. בחודשים הראשונים הוגדרה תקופת הבידוד כימי מחלה המשולמים על חשבון המעסיק בהתאם להסדרים השונים. בעקבות עתירה של התאחדות התעשיינים וההסתדרות לבג"צ, נקבע כי ימי בידוד אינם בגדר "ימי מחלה" אלא "דמי בידוד". כמו כן נקבע בפסיקת בג"צ כי על המדינה לשפות את המעסיקים בגין ימי הבידוד כך שהנטל יתחלק בין המדינה, המעסיק והעובד.

בתאריך - 19/11/20 אושרה הצעת חוק אשר הגדירה את החזרי התשלום למעסיקים עבור עובדים שנעדרו מעבודתם בשל שהיה בבידוד, וקבעה כי על המעסיקים להגיש תביעה מקוונת לקבלת שיפוי דמי הבידוד עבור השכר ששילמו לעובדיהם הנמצאים בבידוד. במסגרת תשלום השכר המעסיק משופה גם על עלות המעסיק שלא משולמת ישירות לעובד במסגרת משכורתו.

בחוק נקבע כי המעסיקים רשאים לתבוע את דמי הבידוד מהמוסד לביטוח לאומי, עבור תקופה שבה העובד שהה בבידוד שדווח למשרד הבריאות. כמו כן נקבעה רשימת מעסיקים שאינם זכאים לתשלום ימי בידוד הכוללת בעיקר משרדי ממשלה וגופים הנתמכים מתקציב המדינה. מימי הבידוד מנוכים ימי מנוחה (1-2 ימים, בהתאם להיקף המשרה של העובד). חישוב דמי הבידוד מתבצע כדלהלן:

- עבור יום בידוד אחד - המעסיק לא יקבל תשלום.
- עבור יום בידוד השני - המעסיק יקבל 100% מהתשלום עבור יום הבידוד.
- עבור יתר הימים - המעסיק יקבל תשלום לפי מספר העובדים בעסק (נכון ל-1.8.2020), לפי

הפירוט הבא:

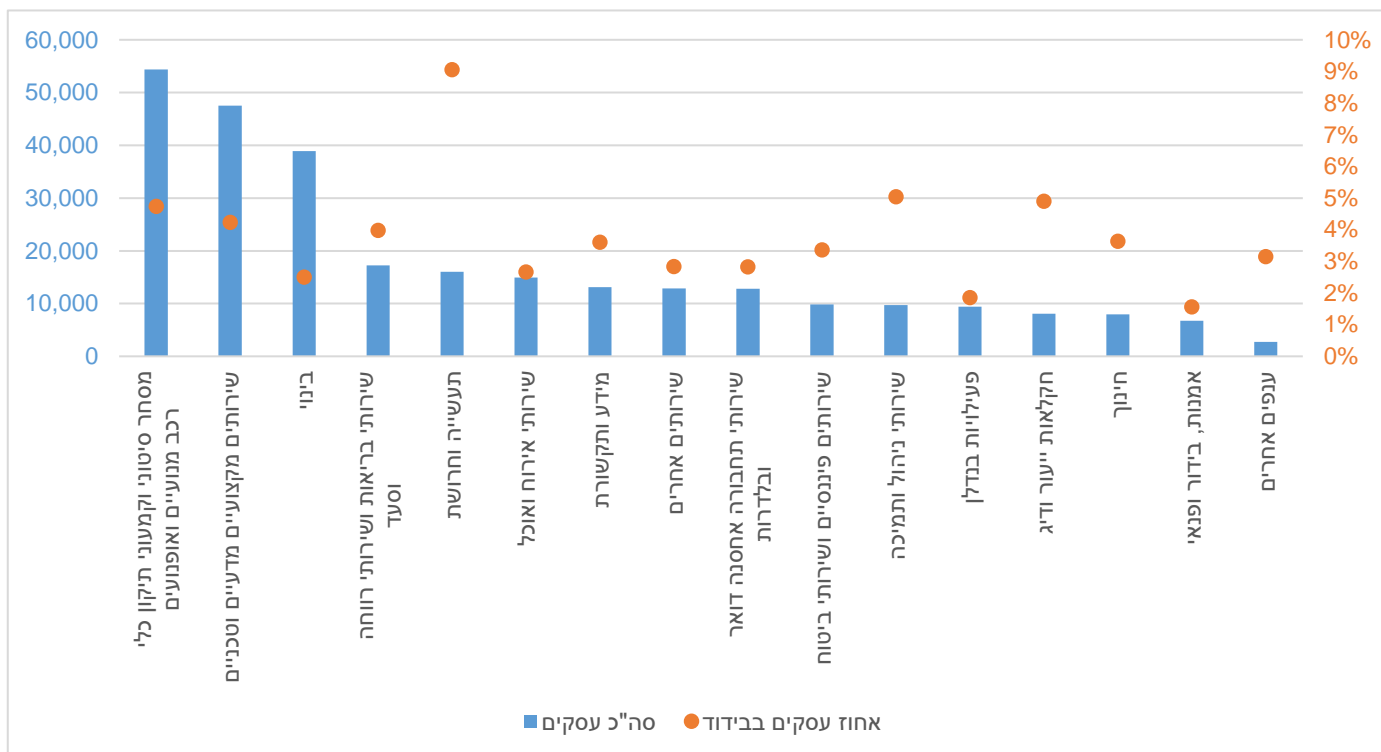
- מי שמעסיק 20 עובדים או פחות - יקבל 75% מהתשלום עבור יום הבידוד.
- מי שמעסיק יותר מ-20 עובדים - יקבל 50% מהתשלום עבור יום הבידוד.

עד לתאריך 22.6.2021 הוגשו תביעות עבור כ-103,300 תקופות בידוד של עובדים, כ-98% מהתביעות אושרו ושולמו והיתרה בתהליך בירור טכני וצפוי כי הן ישולמו בהקדם. תביעות אלו הוגשו עבור כ-94,000 עובדים והפיצוי נדרש עבור כחצי מיליון ימי בידוד של העובדים. עבור התביעות שאושרו ושולמו הועבר למעסיקים סכום של כ-145 מיליון ₪. כ-17,350 תביעות נוספות נמצאות בתהליך בירור נוסף.

מטרת המסמך להלן הינה להציג מאפיינים שונים של עסקים המקבלים דמי בידוד, של כלל התביעות לדמי בידוד שהוגשו, וכן של העובדים שעבורם התקבלו דמי הבידוד. החלוקה לענף וגודל העסק מבוססת על נתוני אוגוסט 2020, ובמידה וחסרים נתונים הושלם המידע מהמידע האחרון במערכות הביטוח הלאומי. לצורך החישובים נלקחו רק תביעות שאושרו ושולמו בפועל, עד לתאריך 22.6.2021.

¹ אגף מחקרי גבייה ואיתנות פיננסית, מינהל המחקר והתכנון, המוסד לביטוח לאומי.

תרשים 1 - מספר עסקים ושיעור עסקים שהגישו תביעה לדמי בידוד, לפי ענף

מבין כ-270,000 עסקים שהיו פעילים במהלך אוגוסט 2020, כ-11,000 קיבלו דמי בידוד (עסקים אלו מהווים כ-4% מכלל העסקים הפעילים באותו החודש).² בחלוקה ענפית (תרשים 1) ניתן לראות שכ-10% מהעסקים בענף תעשייה וחרושת תבעו דמי בידוד עבור עובדיהם, בעוד שבענפים פעילויות בנדל"ן ואמנות בידור ופנאי, רק כ-2% מהעסקים קיבלו דמי בידוד. בשני הענפים הגדולים שיעור העסקים שתבעו דמי בידוד עומד על כ-5% מהמעסיקים.

מבין העסקים שהגישו תביעות לדמי בידוד, נמצא ששיעור התביעות בקרב עסקים גדולים גבוה יותר מאשר עסקים קטנים. כך לדוגמה, מבין כ-200,000 העסקים שבהם יש 1-5 עובדים, רק כאחוז אחד מהעסקים קיבלו דמי בידוד, בעוד שלמעלה מ-50% מהעסקים שלהם לפחות 400 עובדים קיבלו תשלום דמי בידוד (טבלה נ1 בנספח). בדומה לכך, התגמול הממוצע שהעסק קיבל עבור דמי בידוד הולך ועולה עם גודל העסק. עם זאת, שיעור העובדים המבודדים מקרב כלל העובדים בעסק הולך וקטן ככל שגודל העסק עולה. כלומר, אחוז העסקים שמקבלים דמי בידוד הולך ועולה עם גודל העסק, אולם לא בהכרח בשל אופי העבודה, התנאים הפיזיים והחשיפה האפשרית של העובדים אצל המעסיקים הגדולים, אלא בשל העובדה שפוטנציאל העובדים שעשו להידרש לבידוד גבוה יותר אצל עסקים עם יותר עובדים.³ בתרשימים להלן מוצגים מספר ימים לתשלום מתוקננים למספר תקופות בידוד ומשתנה מקביל עבור תגמול מחושב לעסק. המשתנים חושבו באופן הבא:

² במניין העסקים הפעילים נכללים גם משרדי ממשלה וגופים נתמכים.

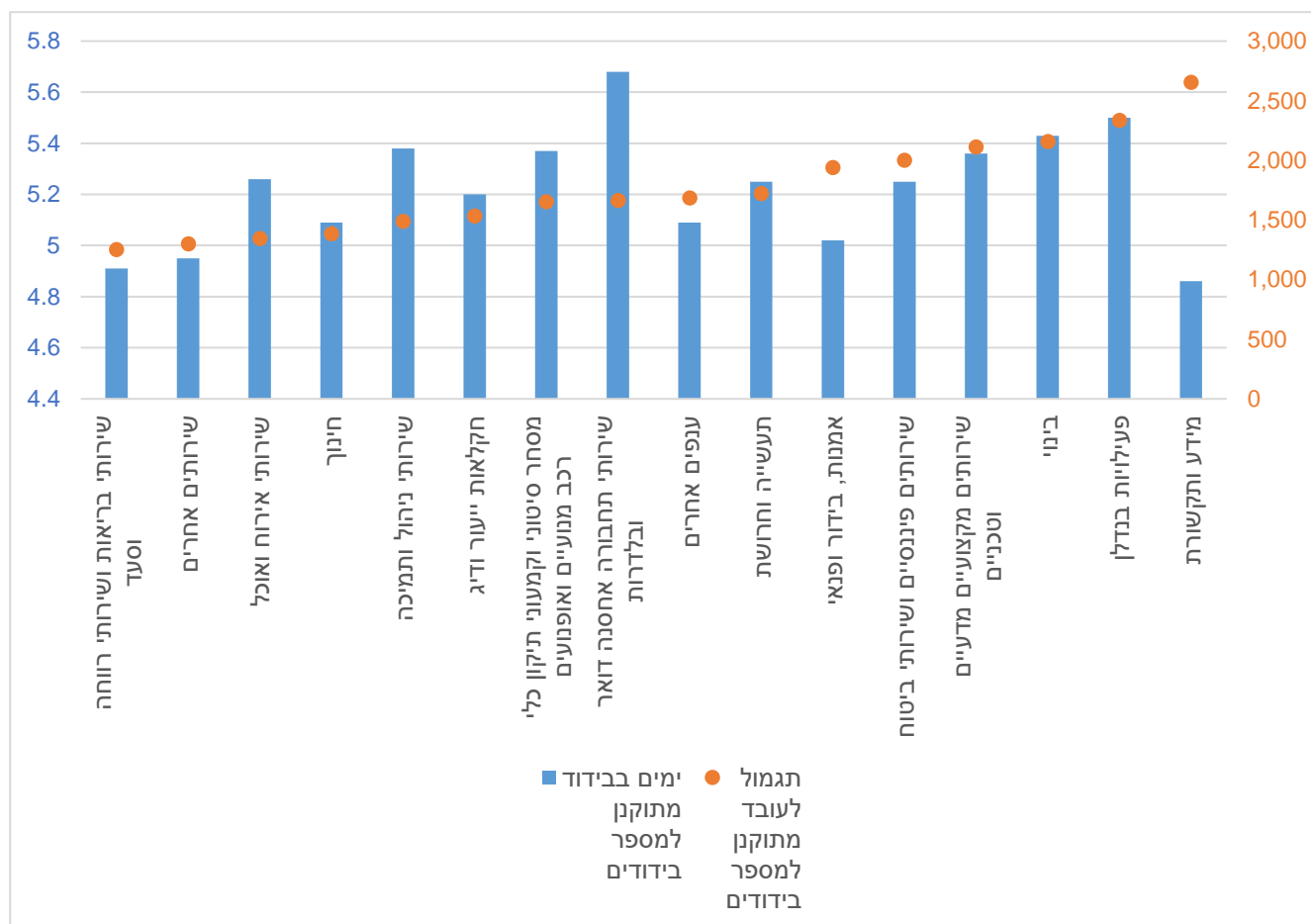
³ בנוסף, עשויים להיות הבדלים מבניים שגורמים לכך שעסקים גדולים מממשים את זכאותם לדמי בידוד עבור עובדיהם בשיעורים גדולים יותר מאשר עסקים קטנים, כגון מודעות של בעל העסק לנהלים או קיומה של מחלקת החשבות ופניות שלהם להגשת הבקשה.

סך מספר הימים לתשלום לכלל תביעות המעסיק חולקו במספר תקופות הבידוד עליהם דיווח העסק, ובאופן דומה, סך התגמול המחושב של העסק חולק במספר תקופות הבידוד.

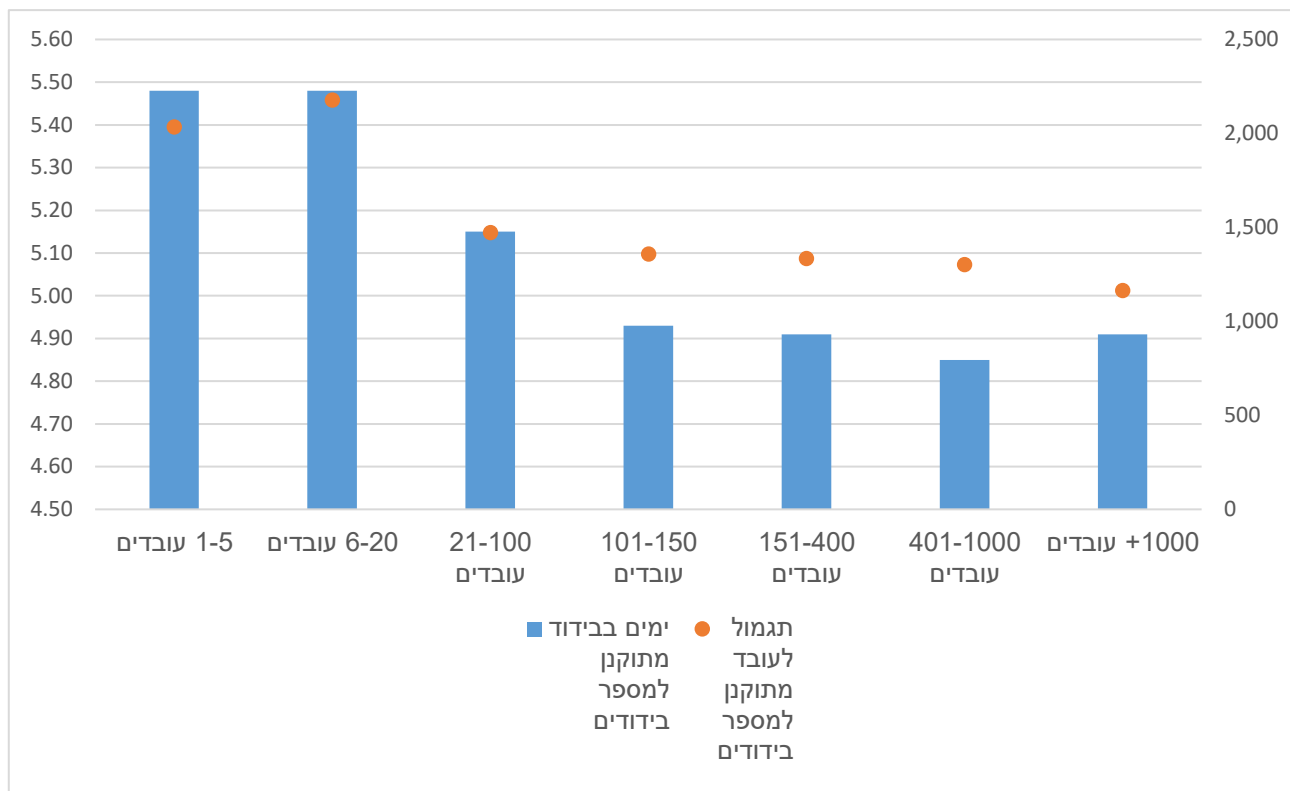
בחלוקה ענפית (תרשים 2) עולה שהתגמול הגבוה ביותר שולם בענף "מידע ותקשורת". על אף שמספר ימי הבידוד המתוקנן היה כ-4.9 לעובד, התשלום המתוקנן לתקופת הבידוד היה כ-2,500 ש"ח, שכן בענף זה שווי יום עבודה הוא הגבוה ביותר. התשלום הנמוך ביותר היה בענפים "שירותי בריאות רווחה וסעד", "בינוי", וענף "שירותים אחרים". על אף הסיכון הגבוה יותר לחשיפה לחולה מאומת, מספר ימי הבידוד בענף "שירותי בריאות, רווחה וסעד" נמוך יחסית. ממצא זה עשוי לנבוע כתוצאה מנהלי בידוד מיוחדים שנקבעו עבור עובדי מערכת הבריאות. בחינה של התגמול ומספר הימים לפי גודל העסק (תרשים 3) מעלה כי כפי שהיינו מצפים בהתאם ללשון החוק, מספר הימים והתגמול נמוך בקרב עסקים עם יותר מ-20 עובדים, בהשוואה לעסקים הקטנים.

תרשים 2 - מספר ימים לתשלום ותגמול לעובד (ש"ח) מתוקננים למספר הבידודים, לפי ענף כלכלי

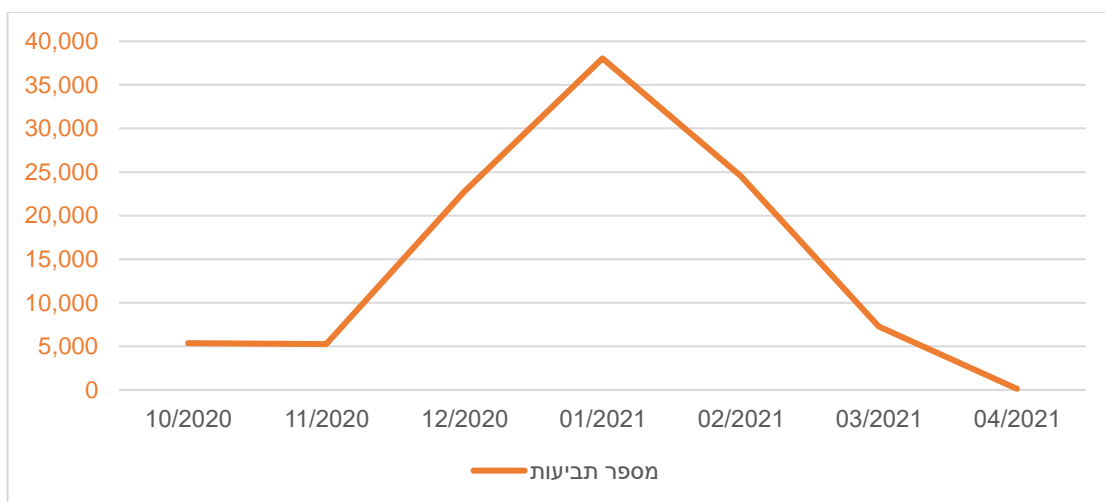
תרשים 3 - מספר ימים לתשלום ותגמול לעובד (ש"ח) מתוקננים למספר הבידודים, לפי גודל עסק

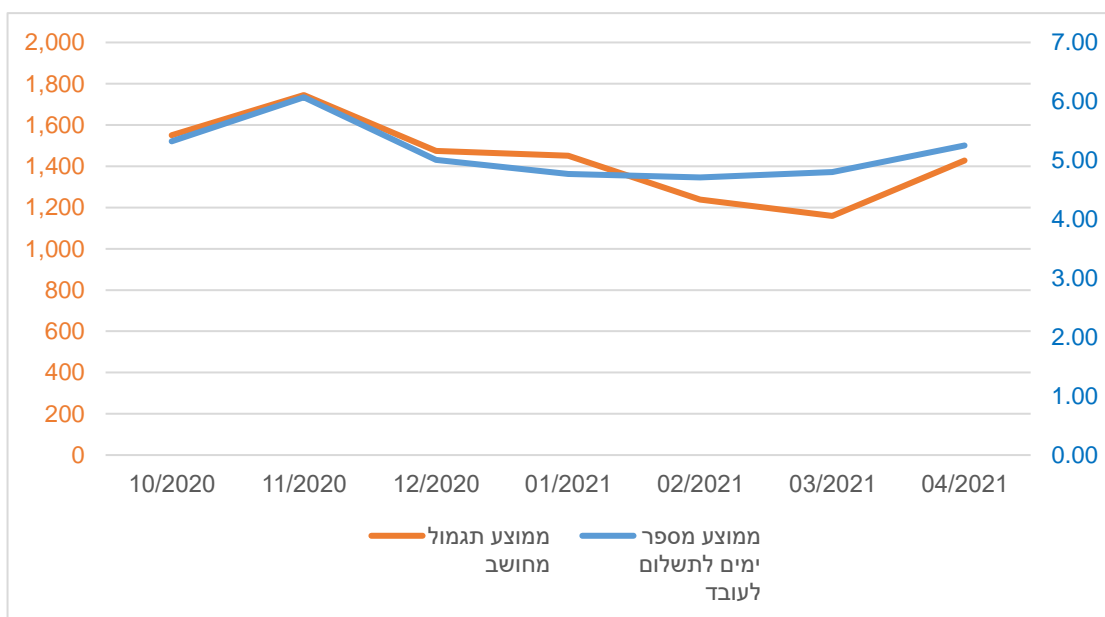
תביעות

לאורך התקופה הוגשו כ-103,000 תביעות שונות עבור תקופות בידוד של עובדים. מאחר ועובדים יכולים להיות בתקופות בידוד שונות וכן לעבוד אצל מעסיקים שונים באותו הזמן, יכולות להיות מספר תביעות לאותו אדם אצל אותו המעסיק, וכן מספר תביעות שונות לאותו התאריך אצל מעסיקים שונים. בתרשים 4 מוצג המספר המוחלט של תקופות הבידוד שעבורן כלל המעסיקים הגישו תביעות. למעלה מ-80% מהתביעות הוגשו עבור החודשים דצמבר 2020 לפברואר 2021, במקביל להתפרצות המגיפה והסגרים שהוטלו בשל כך. עם זאת, ניתן לראות (תרשים 5) כי הן מספר הימים הממוצע לתשלום והן התגמול המחושב הגיעו לשיאם במהלך נובמבר 2020, ומאז נמצאים רוב הזמן במגמת ירידה. ניתן להניח כי הירידה הן במספר הימים המחושבים לתגמול והן בתגמול המחושב נובעים מהעובדה שבמהלך חודש דצמבר משרד הבריאות קיצר את משך הבידוד הנדרש מ-12 יום ל-10 ימים בכפוף לשת"י בדיקות שליליות.

תרשים 4 - מספר התביעות, לפי חודש

תרשים 5 - מספר ימים לתשלום ותגמול מחושב לתביעה (ש"ח), לפי חודש

עובדים

כאמור לעיל, ישנם עובדים המועסקים אצל מעסיקים שונים במקביל. מאחר וישנם עובדים שהגישו תביעות בידוד למספר מקומות עבודה בהם הם מועסקים, איחדנו את התביעות למעסיקים השונים על מנת לקבל את מספר תקופות הבידוד השונות של כלל העובדים. במהלך התקופה האחרונה הוגשו כ-103,000 תביעות לדמי בידוד עבור כ-93,000 תקופות בידוד של עובדים. מבין כלל התביעות כ-91% הוגשו עבור תקופת בידוד יחידה לעובד, והיתרה עבור 2 תקופות בידוד או יותר, כ-1% מהעובדים היו בבידוד לשלוש תקופות ומעלה.

מהנתונים עולה כי מרבית התובעים הם בגילאי 25-54, ורק מיעוט מהתובעים הם בני 55 ומעלה. יש מקום לתהות האם מיעוט הבידודים בקבוצה זו נובעת מחשיפה מועטה יותר לחולים בשל אמצעי זהירות קפדניים יותר שנוקטים עובדים בגילאים אלו בשילוב עם מבצע החיסונים, או שישנו הסבר אחר לשונות בין הגילאים השונים.

בחינה של תקופות הבידוד שעבורן הוגשה תביעה מעלה כי מרבית התביעות הוגשו עבור בידוד של העובד, וכ-6% הוגשו עבור בידוד ילד שהעובד נדרש לשהות עימו. משקלן של התביעות עבור בידוד ילד הולך ויורד עם הזמן, זאת מאחר ועובד מחוסן אינו מחויב בבידוד עם הילד, ולכן לא משולמים לו דמי בידוד. מבין כלל התקופות, כ-53% מהתקופות הוגשו עבור עובדים גברים, והיתרה עבור עובדות (טבלה 1). עם זאת, בחינה של מין העובד ביחס לסיבת הבידוד (טבלה 2) מעלה כי בכ-66% מתקופות הבידוד שהוגשה עבורן תביעה בשל בידוד של הילד, התביעה הוגשה עבור האישה.

טבלה 1 – מאפיינים של עובדים בתקופות בידוד שונות

מספר תביעות	אחוז מכלל התביעות		
54,316	52.8%	זכר	מין
48,625	47.2%	נקבה	
15,347	14.9%	15-24	גיל
28,973	28.1%	25-34	
44,610	43.3%	35-54	
11,096	10.8%	55-64	
2,916	2.8%	65+	
96,518	93.8%	בידוד עובד	סיבת כניסה לבידוד
5,849	5.7%	בידוד ילד	
589	0.6%	אחר	

טבלה 2 סיבת כניסה לבידוד

סה"כ	נקבה	זכר	
100.0%	46.3%	53.7%	בידוד עובד
100.0%	65.5%	34.5%	בידוד ילד
100.0%	24.3%	75.7%	אחר
100.0%	47.2%	52.8%	סה"כ

נספח

טבלה נ1 – מספר עסקים מקבלי דמי בידוד, ימים לתשלום ותגמול כולל, לפי גודל העסק

מספר עובדים	מספר עסקים	מספר עסקים מקבלי דמי בידוד	אחוז עסקים מקבלי דמי בידוד מכלל העסקים	תגמול מחושב לעסק - ממוצע	מספר ימי בידוד לתשלום לעסק - ממוצע	אחוז תביעות בידוד מכלל העובדים בקרב עסקים שקיבלו דמי בידוד - ממוצע
5-1	203,381	2,287	1%	2,841.4	9.0	51%
20-6	49,035	3,673	7%	4,042.8	10.7	19%
100-21	15,988	3,550	22%	6,668.6	24.0	11%
150-101	1,259	477	38%	15,511.6	60.3	10%
400-151	1,598	726	45%	29,881.2	115.4	10%
1000-401	576	289	50%	65,265.2	249.6	33%
+1000	314	165	53%	293,083.7	1,122.1	8%